

Lek. Wet. Andrzej Gołachowski
inż. Kamila Grzeszczak

Nie tylko słoma

ścielenie w boksie

Obecnie na rynku polskim dostępnych jest wiele różnych materiałów wykorzystywanych jako ściółka dla koni. Posiadają one kilka wspólnych cech: przede wszystkim są miękkie, suche oraz dobrze wchłaniają wilgoć. Do ściółek zaliczamy: słomę, trociny, wióry drzewne, piasek, papier czy torf. Są to produkty mniej lub bardziej rozpoznawane i mające swoich zwolenników jak i przeciwników. Artykuł ten ma na celu przybliżyć wszystkim wymienione wyżej ściółki i pozwolić na wybór najbardziej opty-

malnego produktu, mając na uwadze jego wady i zalety. Zadaniem ściółki w boksie konia jest zapewnienie odpowiedniej warstwy amortyzującej oraz absorbującej wydalany mocz i kał. Dobra ściółka tworzy warstwę izolacyjną pomiędzy zimną podłogą a ciałem konia, zapewniając zarówno komfort termiczny, jak i chroniąc zwierzę przed urazami takimi jak np. otarcia. Rozważając wybór podłoża w boksie należy brać pod uwagę jego dostępność,

koszt, wygodę użytkowania, możliwości utylizacji zużytej ściółki. U koni sportowych, z tendencjami do wyjadania ściółki, czy rekonwalescentów zaleca się stosowanie takich podłoży, które nie będą zjadane.

Słoma

W polskich warunkach słoma jest najczęściej używanym materiałem do wyściełania boksów. O jej powszechnym stosowaniu decydują dwie cechy: dostępność oraz atrakcyjna cena. Niestety z jakością słomy może być różnie. Decydującymi czynnikami jej przydatności są pogoda w trakcie zbiorów oraz warunki przechowywania. Słoma bardzo zakurzona sprzyja nasileniu problemów z układem oddechowym. Jednak najbardziej niebezpieczna dla zdrowia konia jest słoma zamknięta lub spleśniała.

Z jednej strony bytujące w niej grzyby mogą powodować alergię i rozwój RAO (dawniej nazywane COPD), z drugiej strony spożycie przez konia takiej słomy może doprowadzić do zaburzeń układu pokarmowego, skutkującego kolką.

W przypadku koni żartoków, które mają tendencję do wyjadania słomy spod siebie, ścielenie tej ściółki może być bardzo niebezpieczne, gdyż prowadzi do przeladowania jelit grubych, co wiąże się z nawracającymi kolkami.

Właściwości absorpcyjne słomy nie są zbyt duże – dlatego, aby skutecznie wchłaniała wydalinę konia, konieczna jest gruba jej warstwa. Stwarza to konieczność codziennego, regularnego sprzątanego boksu. Nagromadzenie grubej warstwy obornika powoduje, że zaczyna on fermentować i wydzielać amoniak – gaz, który bardzo drażni oskrzela. Dodatkowo, gruba warstwa wilgotnego obornika ma destrukcyjny wpływ na kopyta, zwłaszcza strzałki, nasilając tendencję do ich gnicia.

Kolejną wadą słomy są coraz większe problemy z utylizacją obornika. Obecnie wielu rolników, ogrodników nie chce go przyjmować, często za jego odbiór żądają słonych dopłat. O ile w trakcie zimy przyzma z obornikiem w pobliżu stajni nie jest problemem, to latem sytuacja się zmienia. Wynikiem sąsiedztwa przyzmy wywiezionej z boksów zużytej podściółki są roje much, skutecznie obniżające komfort życia zarówno koni, i jeźdźców, nie wspominając już o aspektach higienicznych i możliwości przenoszenia chorób.

Używanie słomy jako ściółki w polskich warunkach wynika również z faktu usytuowania stajni i pensjonatów dla koni w funkcjonujących lub byłych gospodarstwach rolnych. Często prowadzone są one przez rolników mających jedynie tradycyjną wiedzę dotyczącą hodowli koni, a produkt uboczny uprawy zbóż – słoma, jedynie ze względów ekonomicznych, wykorzystywany jest do ścielenia boksów (Agrokultura 2008/nr 09. str. 23).

▲ Problem ze składowaniem obornika ma dziś większość stajni. Jak widać na zdjęciu powyżej nie jest to zbyt malowniczy widok obok dobrze.

Trociny

W ostatnich kilku latach coraz większą popularność jako ściółka zyskują trociny. Można je pozyskiwać bezpośrednio z tartaku, lub zaopatrywać się w specjalnie przygotowywane baloty dostępne w sprzedaży. Przy pozyskiwaniu tej ściółki z tartaku trzeba zwrócić uwagę na zapylenie i rozdrobnienie wiórów oraz ustalić, z jakich materiałów pochodzą. Trociny zapyłone lub zanieczyszczone konserwantami chemicznymi (impregnaty do drewna, środki grzybobójcze, itp.) są bardzo niebezpieczne dla koni. Silne zapylenie sprzyja podrażnieniu oskrzeli, może powodować zapalenie spojówek. Stosowane w tartakach impregnaty do drewna są bardzo toksyczne, mogą powodować uczulenia skórne lub zatrucia podczas przypadkowego zjedzenia trocin przez konia. Złe przebrane trociny, zawierające ostre kawałki drewna lub nawet gwoździe mogą powodować groźne w skutkach zranienia.

Komercyjnie dostępne trociny mają tę zaletę, że ich jakość i pochodzenie jest pewne, produkt jest odpylony i nie zawiera

▼ Odpylone trociny pakowane są w hermetyczne worki. Taki sposób przechowywania ma same zalety.

Nareszcie w Polsce!!! Najwyższej jakości ściółki ze Szwecji

Ściółka Torfowa

Przeznaczona dla koni z problemami oddechowymi (choroba RAO), kolkami czy specjalna dieta. Wiaże amoniak oraz zmniejsza rozwój bakterii w ściółce.

Ściółka Torf Mix

Połączenie zalet torfu i wiórów, łatwo nie zamarza, wiaże kurz, daje lepszą, jaśniejszą i wypełnioną powietrzem ściółkę w stajni.

Ściółka Wiórowa

W 100% odpylona, produkowana wyłącznie z drewna sosnowego, przeznaczona dla koni z problemami oddechowymi.

Ściółka Papierowa

Nowy w Polsce produkt z odzyskiwanych gazet, Ekonomiczna, ekologiczna ściółka odpylona i odtłuszczona.

Kontakt z wyłącznym przedstawicielem
Kamila Grzeszczak 504 311 355
info@rsprodukter.pl

www.rsprodukter.pl

zanieczyszczeń chemicznych. Ten rodzaj ściółki dostępny jest w dwóch wariantach: wióry i trociny. Te pierwsze są o wiele grubsze i mają lepsze właściwości higroskopijne. Sama nazwa nasuwa nam wniosek, iż jest to produkt wytwarzany dla konkretnych potrzeb, np: ściółka, bowiem typowe trociny są efektem ubocznym obróbki drewna.

Trociny doskonale absorbują zarówno moczu, jak i kału. Utrzymanie boksu w czystości, pod warunkiem regularnego sprzątania, nie nastęrcza trudności. Problemem może być utylizacja zużytej ściółki. Trociny są szczególnie polecane koniom z alergicznymi schorzeniami układu oddechowego. W trocinach, w porównaniu ze słomą, ilość zarodników grzybów, pleśni, roztoczy jest znikoma. Do ściółki z trocinami można dodawać preparaty hamujące powstawanie amoniaku z moczu, co dodatkowo korzystnie wpływa na stan dróg oddechowych konia.

Kolejnym wskazaniem do zmiany ściółki ze słomy na trociny jest niepoohamowany apetyt naszego pupila. Nagminne wyjadanie słomy może prowadzić do przeładowania okrężnicy skutkującego objawami kolkowymi. Odpadów drewnianych, jakim są trociny, konie, nawet te najbardziej żarłoczne, nie jedzą.

Ścinki papierowe

Ścinki papierowe (z gazet lub kartonu) również mogą być używane, jako podłoże w boksie konia. Podobnie jak trociny, posiadają bardzo dobre właściwości absorpcyjne. Utrzymanie czystości nie sprawia trudności. Zużyte podłoże najczęściej jest przekazywane do utylizacji w przedsiębiorstwach oczyszczania miasta – co znacznie podnosi koszty prowadzenia stajni. Trzeba mieć na uwadze, że zużyta ściółka nie zajmuje dużej objętości, natomiast sporo waży. Niektóre konie próbują zjadać papier – gdy dzieje się to sporadycznie (lub koń zjada jego niewielkie ilości) nie stanowi to zagrożenia dla zdrowia. Wadą tego podłoża jest jego cena (a trzeba do niej doliczyć niemałe koszty wywozu), ograniczona dostępność oraz możliwość farbowania sierści konia przez tusz drukarski. Obecnie używane farby drukarskie nie są toksyczne, mogą jednak wywoływać kontaktowe

▲ Ściółka papierowa powinna być pakowana w worek który chroni ściółkę przed wilgocią jak i innymi niepożądanymi zjawiskami. Do tego jest łatwa w przechowywaniu i transporcie.

▲ Ściółka torfowa zawsze pozostaje sucha i puszysta musimy tylko pamiętać o codziennym sprzątaniu boksu.

reakcje uczuleniowe. Na rynku pojawiły się ostatnio nowe rodzaje ściółek papierowych, które są specjalnie przetwarzane. Gazety są odpowiednio cięte na taką samą wielkość, a sam papier uprzednio poddawany jest odtłuszczeniu, co zmniejsza ryzyko farbowania sierści lub reakcji uczuleniowych.

Piasek

W niektórych stajniach, jako podłoże w boksie używa się piasku. O ile jest on godny polecenia w przypadku leczenia ochwatu, to w pozostałych przypadkach jest przeciwwskazany. Jego stosowanie wiąże się z dużym ryzykiem zapiaszczenia jelit, co może powodować fatalne w skutkach kolki.

Torf i mieszanki torfowo-wiórowe

Torf i mieszanki torfowe są nowym dostępnym na polskim rynku podłożem. Odpowiednio spreparowany i wysuszony torf ma doskonałe właściwości absorpcyjne. Dodatkowo, kwaśny odczyn torfu hamuje rozwój bakterii gnilnych, przez co mocznik nie jest rozkładany do amoniaku, co znacząco poprawia właściwości powietrza w stajni.

Dzięki tym właściwościom torf doskonale nadaje się również dla koni z przewlekłymi schorzeniami układu oddechowego. W torfie nie ma alergenów całorocznych – takich jak grzyby i roztocza, które najczęściej uczulają konie. U kilku koni, leczonych przez autora, z zaawansowaną chorobą RAO, już tylko po samej zmianie ściółki z trocin na torf zaobserwowano znaczącą poprawę.

Dodatkową, nie do przecenienia zaletą torfu, jest jego korzystny wpływ na kopyta. Doskonale własności chłonne torfu powo-

dują, że ściółka jest zawsze sucha, co pozwala opanować problem gnijących strzałek, który może prowadzić do rzekomego raka strzałki.

Torf doskonale zdaje egzamin u koni, które z różnych powodów muszą być na diecie. Nie jest on chętnie zjadany, a przy przypadkowym spożyciu nie jest szkodliwy dla konia.

Kompostowanie zużytej ściółki torfowej jest znacznie mniej kłopotliwe niż słomy lub trocin, gdyż nie wydziela przykrego zapachu i szybko (kilka tygodni) ulega całkowitemu „przerobieniu”, tracąc charakterystyczny zapach końskich wydaliny. Jest to szczególnie cenne dla niewielkich stajni na obrzeżach miast, gdyż pozwala zapobiec wielu problemom z sąsiadami skarżącymi się na uciążliwość związane ze składowaniem obornika. Problem pozbycia się zużytej ściółki, przy mądrym gospodarowaniu właściciela stajni nie nastęrcza żadnych trudności a może wręcz przynieść dodatkowe dochody (Sieciowa Encyklopedia Rolnicza).

W niewielkich, ciemnych stajniach warto zastosować mieszanki torfu z trocinami lub słomą, co optycznie rozjaśnia pomieszczenie.

Podsumowanie

Wybór ściółki dla naszego konia powinien być podyktowany w pierwszej kolejności troską o jego zdrowie. U koni z przewlekłymi schorzeniami układu oddechowego lub skłonnościami do kolek stanowczo należy unikać ścielenia słomą. Wybierając ściółkę oprócz ceny należy kierować się jej dostępnością i niezawodnością dostaw, jeżeli nie mamy dużej powierzchni magazynowej. Trzeba również pamiętać, że bez względu, jakie podłoże zastosujemy, nic nie zastąpi codziennego czyszczenia boksu.

Ściółka	Rodzaje	Ścienienie	Zalety	Wady	Cena	Miesięczne utrzymanie boksu
Słoma	Kostki do 10 kg	Dziennie od 1 do 2 kostek	Szeroka dostępność na terenie całego kraju.	Słaba lub średnia, jakość, problem z przechowywaniem obornika i zachowaniem higieny, bardzo duże zapylenie.	Od 2,5 zł - 4 zł kostka	Od 90 zł - 150 zł
	Baloty prasowane po ok. 200 kg	1 balot starcza od 12 do 20 ścielen.	Szeroka dostępność na terenie całego kraju.	Średnia lub zła jakość, problem z przechowywaniem balotów (często składowana na dworze, co obniża wydajność balotu i powoduje pleśnienie ściółki) problem ze składowaniem obornika i zachowaniem higieny, bardzo duże zapylenie.	Od 20 zł - 50 zł balot	Od 40 zł - 100zł
Trociny	Trociny z tartaku pakowane wedle uznania klienta indywidualnego	Ściółka powinna być wysypana na wysokość nie mniejszą niż 10 cm.	Jeśli w pobliżu jest tartak to nie ma problemu ze zdobyciem ściółki. Niska cena.	Trociny nie są odpylone, mogą zawierać kawałki ostrego drewna, gwoździe. Często nie są wysuszone i pleśnieją, problem z przechowywaniem, ponieważ musi być dużo miejsca w przewiewnym pomieszczeniu pod dachem.	Od 10 zł - 20 zł worek	Od 100zł - 180zł
	Trociny preparowane balot 20 kg	Ok. 2 worków na boks	Dostępne w większych tartakach i firmach meblarskich	Problem logistyczny małych firm, - przy tak niskiej cenie nie są dowożone, odbiór własny. Są to trociny nieodpylone - nie nadają się dla koni z problemami oddechowymi, mogą również je powodować. Przy wysypaniu małej ilości trocin i braku dbałości o higienę obornik trzeba wyrzucać codziennie do czysta.	Od 20 zł - 28 zł balot	Od 160 zł - 224zł
	Trociny odpylone balot 20 kg	Tygodniowo od 2 do 4 balotów	Szeroka dostępność na terenie całego kraju. Odpylone nadają się dla koni z problemami oddychowymi.	Zbyt mała gramatura płatków drewna powoduje zmniejszenie wchłaniania - w boksie robi się „błoto”.	Od 30 zł - 50 zł balot	Od 240 zł - 400zł
	Wióry odpylone 25 kg	Tygodniowo od 1 - 1,5 balotu	Szeroka dostępność na terenie całego kraju. Bardzo dobra chłonność ze względu na duże płatki drewna. Odpylone wióry nadają się dla koni z problemami oddechowymi.	Problem z utylizacją każdego rodzaju trocin (długi czas rozkładu), brak odbiorców.	Od 30 zł - 35 zł balot	Od 120 zł - 200 zł
Papierowa	Ściółka papierowa odtłuszczone i odpylona	Tygodniowo od 1 - 1,5 balotu tygodniowo	Szeroka dostępność na terenie całego kraju. Ściółka nadaje się dla koni z problemami oddechowymi.	Problem z utylizacją (długi czas rozkładu) brak odbiorców.	Od 30 zł - 35 zł balot	Od 120 zł - 200 zł
Torfowa	Ściółka torfowa balot po 35 kg	Tygodniowo 1 balot	Szeroka dostępność na terenie całego kraju. Bardzo dobrze wchłania wilgoć, boks jest suchy i nie ma problemu z gniciem strzałek. odpylony w 100%, pochłania amoniak. Bardzo dobrze i szybko rozkłada się obornik. Nie ma problemu z przechowywaniem balotów, ponieważ są hermetycznie pakowane i mogą zostawać na dworze.	Ściółka musi być sprzątana codziennie w innym wypadku miesza się z odchodami. Prosta utylizacja, stosunkowo łatwa sprzedaż zużytej ściółki.	Od 30 zł - 35 zł balot	Od 120 zł - 140zł
	Ściółka torfowa z dodatkami wiórowi i siewki słomy po 35kg balot	Tygodniowo 1 balot	Szeroka dostępność na terenie całego kraju. Bardzo dobrze wchłania wilgoć, odpylony w 100%. Bardzo dobrze i szybko rozkłada się obornik. Nie ma problemu z przechowywaniem balotów, ponieważ są hermetycznie pakowane i mogą zostawać na dworze.	Ściółka musi być sprzątana codziennie w innym wypadku miesza się z odchodami. Prosta utylizacja, stosunkowo łatwa sprzedaż zużytej ściółki.	Od 32 zł - 37 zł balot	Od 128 zł - 148zł